Justitieutskottets betänkande 1981/82:39

om anslag till åklagarväsendet (prop. 1981/82:100 bil. 5, C, jämte motion)

ANDRA HUVUDTITELN

Åklagarväsendet

1. **Riksåklagaren.** Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1981/82:100 bilaga 5 (justitiedepartementet) under punkt C 1 (s. 57) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Riksåklagaren* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 8 532 000 kr.

2. **Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna.** Regeringen har under punkt C 2 (s. 58 och 59) föreslagit riksdagen att till Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 205 649 000 kr.

Motion

I motion 1981/82:2012 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att till Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna för budgetåret 1982/83 under andra huvudtiteln utöver i proposition 1981/82:100 bil. 5 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 2 000 000 kr. (yrkande 3).

Utskottet

Regeringens medelsberäkning för den regionala och lokala åklagarverksamheten har skett med utgångspunkt i en begränsad tillämpning av huvudförslaget om besparing. Förslaget innebär en ökning av anslaget med i det närmaste 16,5 milj. kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. Medel för nya tjänster beräknas inte men däremot föreslås, i enlighet med riksåklagarens önskemål, att en distriktsåklagartjänst och en kammaråklagartjänst inrättas i utbyte mot två assistentåklagartjänster.

I motion 2012 anförs att åklagarväsendets resurser för utredning av ekonomisk brottslighet måste förstärkas. Resurserna har inte byggts ut i

samma utsträckning som inom polisen. Motionärerna föreslår att tio nya tjänster inrättas för detta ändamål; kostnaden härför beräknas till 2 milj. kr.

När det gäller åtgärder för att söka bemästra den ekonomiska brottsligheten har både lagstiftningen och resursfrågorna betydelse.

Arbetsbelastningen vid åklagarmyndigheterna bestäms bl. a. av innehållet i lagstiftningen. Bl. a. de ändringar i konkurslagen (1921:225) om effektivare konkursförvaltning som trädde i kraft den 1 januari 1980 och som innebar vidgade skyldigheter för konkursförvaltaren att anmäla misstanke om brott i samband med konkursen (SFS 1979:340) har inneburit en ökad arbetsbelastning för åklagarväsendet.

Arbetssituationen inom åklagarväsendet bestäms dock främst av den tillströmning av mål som sker från polisen. Under senare år har skett en förstärkning av polisens resurser för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Sålunda har polisväsendet med början under budgetåret 1977/78 hittills tillförts mer än 100 tjänster för bekämpande av den organiserade och den ekonomiska brottsligheten. Under innevarande budgetår har genom omfördelningar ytterligare 16 polismän avdelats för detta ändamål. För att bekämpa bl. a. den ekonomiska brottsligheten har inom polisväsendet tillskapats en särskild organisation i form av ekonomiska rotlar. Sådana rotlar finns f. n. — förutom vid rikspolisstyrelsen — i de tre storstäderna och på ytterligare nio orter i landet. För nästa budgetår föreslås under anslaget till polisväsendet (prop. 100 bilaga 5, B 4) att ytterligare 16 polismän sätts in i kampen mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten och att fyra nya rotlar inrättas för denna verksamhet. Vidare föreslås att fyra tjänster för kvalificerade ekonomer inrättas bl. a. vid de ekonomiska rotlarna i de tre storstäderna.

I detta sammanhang kan också nämnas den utbyggnad av polisens resurser för att bekämpa narkotikabrottsligheten som har genomförts under senare år. Med början under budgetåret 1977/78 har sålunda för detta ändamål 85 nya tjänster tillförts polisväsendet.

Av de statistiska upplysningar som lämnas i budgetpropositionen framgår att arbetsbelastningen vid åklagarmyndigheterna har ökat under senare år. Antalet inkomna mål om brott på vilka fängelse kan följa har ökat särskilt markant år 1980, en ökning som torde har fortsatt år 1981. Också antalet mål i utgående balans har ökat påtagligt. Även om det inte har presenterats något statistiskt belägg härför, torde man kunna utgå från att den ökade arbetsbelastningen vid åklagarmyndigheterna till inte ringa del hänför sig till sådana brottsområden inom vilka prioriteringar har gjorts beträffande polisverksamheten, dvs. den organiserade och den ekonomiska brottsligheten samt narkotikabrottsligheten.

Utbyggnaden av åklagarväsendets resurser, när det gäller att bekämpa de angivna kategorierna av brott, har inte skett i en takt som svarat mot de förstärkningar som ägt rum inom bl. a. polisväsendet. Sedan budgetåret

1977/78 har sålunda endast ett fåtal nya tjänster tillförts åklagarväsendet. Det kan tilläggas att 28 åklagare under åren 1978—1979 har genomgått utbildning avseende handläggning av kvalificerade ekonomiska brottmål. För innevarande budgetår har medel beräknats för att ytterligare högst tolv åklagare under våren 1982 skall få genomgå sådan utbildning.

I sammanhanget skall nämnas att regeringen i en nyligen framlagd proposition om åtgärder mot alkohol- och narkotikamissbruket föreslår att medel ställs till förfogande för inrättande av tre nya tjänster som åklagare (prop. 1981/82:143).

Enligt utskottets mening måste givetvis samhällets åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten omfatta kraftfulla insatser från alla de myndigheter som har till uppgift att bekämpa sådan brottslighet. Härvidlag fyller inte bara polisen utan också åklagarna en betydelsefull funktion; även domstolsväsendets insatser på området är viktiga.

Statsmakternas ställningstaganden om resursförstärkningar i kampen mot den ekonomiska brottsligheten har självfallet skett med utgångspunkt i att de begränsade resurser som finns skall sättas in där behovet bedöms vara störst. Det är mot denna bakgrund som man skall se de resursförstärkningar som under senare år har tillförts polisen. I sammanhanget vill utskottet understryka vikten av att effekterna av de ökade satsningarna hos vissa myndigheter inte äventyras av andra myndigheters brist på resurser.

Bl. a. polisväsendets ökade insatser för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten och andra prioriterade brottskategorier torde ha medverkat till en ökning av arbetsbelastningen vid åklagarmyndigheterna. Enligt utskottets uppfattning råder det emellertid i fråga om resurserna för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten inte en sådan obalans mellan polisen och åklagarväsendets myndigheter att man för den skull i rådande statsfinansiella läge bör gå ifrån den medelsberäkning som föreslås i budgetpropositionen.

Vad som nu har sagts innebär inte att utskottet är främmande för att åklagarväsendet — i den utsträckning som det statsfinansiella läget medger — framdeles behöver tillföras medel för ytterligare tjänster. I sammanhanget vill utskottet dock framhålla att åklagarmyndigheternas möjligheter att effektivt medverka i kampen mot den ekonomiska brottsligheten också kan komma att förstärkas genom åtgärder av mera organisatoriskt slag. I detta hänseende pågår f. n. också utredningsarbete av en arbetsgrupp som har tillsatts av riksåklagaren. Utredningsarbetet syftar till att anpassa åklagarväsendets personalstyrka efter behoven i skilda distrikt och regioner samt att undersöka om ändringar av den regionala indelningen kan leda till rationaliseringar och besparingar. Enligt vad departementschefen uppger i budgetpropositionen avser han att senare ta upp frågan om en översyn av även den lokala distriktsindelningen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 2012 i nu behandlad del; regeringens medelsberäkning tillstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:2012 i denna del (yrkande 3) till *Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanlag av 205 649 000 kr.

Stockholm den 23 mars 1982

På justitieutskottets vägnar
BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Åke Polstam (c), Eric Jönsson (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Nygren (s), Björn Körlof (m), Gunilla André (c), Göte Jonsson (m), Helge Klöver (s), Ella Johnsson (c), Karl-Gustaf Mathsson (s), Bonnie Bernström (fp), Maja Bäckström (s) och Ulla-Britt Åbark (s).

Reservation (punkt 2)

Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Arne Nygren (s), Helge Klöver (s), Karl-Gustaf Mathsson (s), Maja Bäckström (s) och Ulla-Britt Åbark (s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "medelsberäkningen tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Vid bedömningen av medelsberäkningen under förevarande punkt vill utskottet för sin del till att börja med understryka vad utskottet i annat sammanhang sagt om angelägenheten av att samhället sätter in kraftfulla åtgärder på bred front för att motverka den ekonomiska brottsligheten (se JuU 1980/81:21 s. 63). Åklagarna spelar en betydelsefull roll i kampen mot denna brottslighet. Enligt utskottets mening är det av vikt att effekterna av satsningarna mot den ekonomiska brottsligheten inte motverkas av bristande personella resurser inom läns- och distriktsåklagarmyndigheterna. Som redovisningen i det föregående visar har åklagarna under senare år inte fått resursförstärkningar motsvarande dem som tillförts bl. a. polisen, vars arbete som tidigare framhållits påverkar arbetssituationen inom åklagarväsendet. För att effektivt kunna föra kampen mot den ekonomiska brottsligheten behöver enligt utskottets mening åklagarväsendet såsom anförs i motion 2012 nu tillföras ytterligare resurser utöver dem som föreslås i budgetpropositionen. För nästa budgetår bör enligt utskottets mening i enlighet med yrkandet i motionen medel beräknas för ytterligare tio tjänster för åklagare. I övrigt föranleder regeringens medelsberäkning under denna punkt inget vidare uttalande från utskottets sida.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:2012 i denna del (yrkande 3) till *Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 207 649 000 kr.